

RAPORT SYGNALNY DLA MINISTRA ŚRODOWISKA

OPRACOWANY NA PODSTAWIE UWAG ZGŁOSZONYCH PRZEZ ŚRODOWISKO URBANISTÓW

Na przestrzeni ostatnich lat, środowisko urbanistów obserwuje duże zmiany w przepisach z zakresu ochrony środowiska. Wyrazem tych zmian jest między innymi wzmocnienie roli planowania miejscowego jako instrumentu ochrony środowiska. Planowanie przestrzenne w ostatnich latach również uległo istotnym przemianom ale jego rola jako instrumentu ochrony uległa jednak osłabieniu. Plany miejscowe sporządzane dla całych gmin należą do rzadkości, natomiast bardzo często opracowywane są plany dla niewielkich obszarów w skalach 1 : 500 lub 1 : 1000. Wobec wynikającej z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym utraty ważności licznych planów miejscowych, polityka przestrzenna gmin (szczególnie w dużych miastach) prowadzona jest poprzez decyzje „WZ”, dla których nie stworzono odpowiednich ram prawnych w przepisach dotyczących problematyki ochrony środowiska. Wiele niespójności wynikających między innymi z różnych skal opracowań, obserwujemy w relacjach pomiędzy planami miejscowymi a planami ochrony, opracowaniami dotyczącymi zagrożenia powodziowego i opracowaniami geologicznymi dotyczącymi problematyki osuwisk.

Brak korelacji pomiędzy przepisami zawartymi w ustawach o ochronie środowiska, ochronie przyrody, lasach itd. a planowaniem przestrzennym, w efekcie uniemożliwia a przynajmniej w istotny sposób ogranicza możliwość wykorzystania instrumentów gospodarki przestrzennej dla ochrony środowiska.

Przedstawiony poniżej raport sygnalizuje główne problemy dotyczące ochrony środowiska, które wymagają zdaniem środowiska urbanistycznego pilnego rozwiązania. Mając na uwadze potrzebę ochrony zasobów środowiska przyrodniczego w szerokim tego słowa znaczeniu, Izba Urbanistów deklaruje gotowość podjęcia cyklicznej współpracy mającej na celu identyfikację problemów, określenie kierunków ich rozwiązywania a także wskazania listy pilnych opracowań/dokumentów, które stanowiłyby bazę dla przygotowania i opiniowania rozwiązań legislacyjnych z zakresu ochrony środowiska.

Poniżej przedstawiono wybrane problemy:

1. NATURA 2000

Granice oraz potencjalne oddziaływanie inwestycji w odniesieniu do poszczególnych rodzajów siedlisk. Ma to istotne znaczenie w kontekście planowania przestrzennego w tym przeznaczania terenów o różnych funkcjach oraz warunkach zagospodarowania. Skala w jakiej wskazano obszary Natura 2000 na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska (1 :1000 000) nie pozwala na precyzyjne określenie ich granic (plany miejscowe realizowane są przeważnie w skali 1 : 1000 lub 1 : 2000). Także służby konserwatora przyrody działające w imieniu Wojewody nie posiadają dostatecznych informacji w tym zakresie. Sprawa wymaga indywidualnego podejścia ze względu na typ ochrony oraz zagrożenia związane z działalnością człowieka, tym bardziej iż w związku z pozyskiwaniem środków unijnych wymagane jest na etapie projektowania odpowiednie zaświadczenie Wojewody o wpływie inwestycji na obszar Natura 2000. Celowym byłoby prezentowanie tych materiałów w skalach umożliwiających precyzyjne określenie granic obszarów Natura 2000.

Zakres prognoz oddziaływania na środowisko dla obszarów „Natura 2000”.

Obszary „Natura 2000” są traktowane bardzo rygorystycznie chociaż nie posiadają opracowanych planów ochrony. W prognozach oddziaływania na środowisko sporządzanych w procedurze sporządzania planów, pracownicy Wydziałów Ochrony Środowiska Urzędów Wojewódzkich żądają szczegółowości przypisanej raportowi oddziaływania na środowisko. Są to przecież dwa różne dokumenty , opracowywane na różnych etapach i dla innych celów.

W prognozie trudno jest jednoznacznie określić w jaki sposób ustalenia projektu planu wpłyną np. na stan populacji zwierząt, a takie są oczekiwania urzędników.

Obszary Parków Krajobrazowych z zatwierdzonymi planami ochrony, które wchodzą w sieć obszarów „Natura 2000” stają się terenami, na których lokalizowanie nawet urządzeń turystycznych typu wyciągi i trasy narciarskie staje się nierealne chociaż plany ochrony Parków Krajobrazowych nie wykluczają tego typu przedsięwzięć. Obszary „Natura 2000” – istniejące, projektowane czy postulowane to nie tylko lasy. Na obszarach tych leżą całe gminy i życie w tych gminach powinno się toczyć zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Tereny te nie mogą być skansenem.

Delimitacja granic

Wyznaczanie nowych obszarów sieci NATURA 2000 powinno być poprzedzone (oprócz inwentaryzacji przyrodniczej) rozpoznaniem dokumentacji planistycznej dla danego terenu. Chodzi tutaj zarówno o lokalne plany zagospodarowania przestrzennego i studia, jak również dokumenty szczebla regionalnego, które uwzględniają potrzeby województw np. w zakresie rozbudowy elementów infrastruktury technicznej. Wyznaczenie granic projektowanego obszaru NATURA 2000 bez uwzględniania potrzeb innych niż przyrodnicze, determinuje w pewnych przypadkach rozwój gmin, powiatów czy nawet całych regionów. Jednostkami dysponującymi wiedzą w zakresie kompleksowych potrzeb zagospodarowania przestrzennego regionów są wojewódzkie biura urbanistyczne bądź biura planowania przestrzennego. Sporządzane przez te jednostki plany zagospodarowania przestrzennego województw oraz regionalne opracowania ekofizjograficzne, a także inne opracowania studialne, stanowią doskonałą podstawę do delimitacji granic obszarów wyznaczonych tylko na podstawie inwentaryzacji przyrodniczych

Ustalenia dla planów ochrony w obszarach NATURA 2000

Konsultacje z jednostkami planistycznymi powinny również dotyczyć opracowywania planów ochrony dla obszarów NATURA 2000, szczególnie tych, które zostały już powołane. Zawarte w nowo tworzonych planach ochrony ustalenia dla obszarów NATURA 2000, powołanych bez uwzględniania uwarunkowań przestrzennych, powinny zawierać również wytyczne co do sposobów rozwiązywania konfliktów na linii człowiek-przyroda, a może również wskazówki co do możliwości pozyskiwania funduszy unijnych na planowane inwestycje.

Wobec wyznaczania obszarów NATURA 2000 na terenach zainwestowanych, może warto byłoby uściślić zapis art.36 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i dopuścić na obszarach NATURA 2000 działalność gospodarczą. W przypadku obszarów wyznaczonych w Poznaniu (przy nie zamkniętej liście terenów proponowanych do objęcia ochroną) na fortach i bunkrach można by wówczas łączyć ochronę przyrody z ochroną zabytków.

Przykłady potencjalnych i istniejących konfliktów w wyznaczaniu obszarów NATURA 2000 na dolnym Śląsku:

- obszar PLH 200021 Rudawy Janowickie – granice obszaru wyznaczono błędnie na terenie zainwestowania miejskiego Kamiennej Góry, istniejących i projektowanych terenów przemysłowych określonych w zatwierdzonym planie miejscowym oraz terenach pod planowaną obwodnicę miasta (błąd został skorygowany);
- obszar PLB 0200003 Grądy Odrzańskie – potencjalny poważny konflikt w związku z planowaną tzw. Wschodnią obwodnicą Wrocławia;
- obszar PLB 020004 Karkonosze – potencjalny konflikt związany z postulowanym rozwojem terenów turystycznych;
- obszar PLB 020002 Dolina Baryczy – potencjalny konflikt związany z objęciem ochroną obszaru w granicach którego znajduje się miasto Milicz;
 - obszar PLH 020020 Puszcza Zgorzelecko - Osiecznicka oraz obszar PLB 020001 Bory Dolnośląskie – poważny konflikt z przebiegiem projektowanych odcinków autostrady A-4 i A-18 (wydane decyzje lokalizacyjne);

- obszar PLH 020003 Ostoja nad Baryczą – potencjalny konflikt z przebiegiem projektowanej drogi ekspresowej S-5.

Podsumowując stwierdzić należy, że problematyka uwzględniania w planach miejscowych obszarów NATURA 2000 stanowi dziś jeden z najistotniejszych problemów z dziedziny ochrony środowiska napotykanym w toku procedury planistycznej.

2. PARKI NARODOWE I ICH OTULINY

Plany ochrony

Istotnym problemem w procedurze planistycznej jest brak regulacji, które należy stosować w planach zagospodarowania przestrzennego województw, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla Parków Narodowych, dla których (stosownie do przepisów ustawy o ochronie przyrody) wymagane jest sporządzenie planów ochrony. Planów takich dotychczas nie sporządzono a materiały do tych planów będące w posiadaniu Parków nie są żadnym dokumentem formalnym.

Problem relacji między planami ochrony a planowaniem przestrzennym.

Rozporządzenie w sprawie sporządzania projektów planów ochrony daje możliwość wprowadzania ograniczeń dotyczących zabudowy terenu. Jest to słuszne założenie. Musi być jednak poparte rzetelnym wykonywaniem planów ochrony i silną argumentacją. Ponadto pozostaje problem prawny polegający na odebraniu (ograniczeniu) kompetencji w zakresie ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania przestrzennego samorządom gminnym. W związku z tym w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym konieczne jest wprowadzenie zastrzeżenia o możliwościach ograniczania tego prawa np. przez plany ochrony.

Problem prywatnych terenów w obrębie parków narodowych

Objęcie granicami parków narodowych terenów prywatnych, w tym zabudowanych, stwarza poważne problemy przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego. Wywołuje przede wszystkim konflikty między potrzebami ochrony a możliwościami normalnego funkcjonowania lokalnej społeczności. Regulacje zawarte w ustawie o ochronie przyrody nie są w tym względzie wystarczające. Wymaga to uporządkowania – być może poprzez regulacje podatkowe.

Brak możliwości ingerencji władz PN w obszary otulin

W procedurze sporządzania planu pojawiają się konflikty dotyczące utrzymania lub likwidacji tzw. funkcji niechcianych. Samorządy gminne chętniej akceptowałyby „wyprowadzenie” z terenów PN np. parkingów, dróg gdyby PN mogły współuczestniczyć w realizacji tego typu obiektów poza Parkiem. W chwili obecnej nie pozwalają jednak na to przepisy uniemożliwiające Parkom finansowanie inwestycji poza terenami PN.

Problem groduzenia nieruchomości

Brak regulacji dotyczących możliwości groduzenia nieruchomości w terenach rolnych ma bardzo negatywne konsekwencje dla ochrony terenów migracji zwierząt, szczególnie w terenach o istotnym znaczeniu dla ochrony środowiska jak PN oraz korytarze ekologiczne w ich otulinach. Jedyne konkretne regulacje w tym zakresie to regulacje ustawy Prawo Wodne, mówiące o zakazie groduzenia nieruchomości w odległości mniejszej niż 1,5m od wód publicznych. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną mówi wprawdzie o konieczności zachowania korytarzy pozwalających na migrację zwierząt, ale obecny zapis rodzi tylko problemy w procedurze uzgodnień – jak szeroki ma to być korytarz – 20m, 50m, 100m a może 1000m.

3. PARKI KRAJOBRAZOWE I ICH OTULINY

Problem relacji między planami ochrony a planowaniem przestrzennym.

Analogicznie jak w przypadku Parków Narodowych, rozporządzenie w sprawie sporządzania projektów planów ochrony dla Parków Krajobrazowych daje możliwość wprowadzania ograniczeń dotyczących zabudowy terenu. Jest to słuszne założenie. Musi być jednak poparte rzetelnym wykonywaniem planów ochrony i silną argumentacją. Problem ten jest tym bardziej istotny, że plany ochrony sporządzane są na okres 25 lat. Ponadto pozostaje problem prawny polegający na ograniczeniu kompetencji w zakresie ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania przestrzennego samorządom gminnym. W związku z tym w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym konieczne jest wprowadzenie zastrzeżenia o możliwościach ograniczania tego prawa.

4. POMNIKI PRZYRODY

Brak regulacji prawnych odnośnie sposobów ochrony i ewentualnych stref ochronnych wokół pomników przyrody powoduje, że sposób tej ochrony jest w praktyce uzależniony od dobrej woli samorządów, które wprowadzają pewne ustalenia do planów miejscowych na zasadzie władztwa planistycznego gminy, narażając się na roszczenia z tytułu ograniczeń w użytkowaniu terenu. Problem ten jest częściowo uwarunkowany stanem własności nieruchomości, na których zlokalizowane są pomniki – w większości wypadków grunty te są własnością prywatną.

5. KORYTARZE EKOLOGICZNE

Brak jest precyzyjnych regulacji oraz wiarygodnych opracowań, stwarzających rzetelną podstawę dla ustalania w studiach i planach zasięgu korytarzy ekologicznych.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną mówi wprawdzie o konieczności zachowania korytarzy pozwalających na migrację zwierząt, ale obecny zapis rodzi tylko problemy w procedurze uzgodnień – jak szeroki ma to być korytarz – 20m, 50m, 100m, a może 1000m. Zasięg korytarzy ekologicznych nie jest oczywisty i łatwy do rzetelnego określenia. Za celowe uznać należy podjęcie próby wyznaczenia ich poza procedurą planistyczną – w szczególności w terenach Parków Krajobrazowych, otulin Parków Narodowych i otulin Parków Krajobrazowych.

Z punktu widzenia procedury uzgodnień do planów i studiów istotnym problemem jest pytanie czy w obrębie korytarzy ekologicznych może istnieć zabudowa i jakim rygorom ma być ona podporządkowana.

6. LASY

Brak jest skutecznych regulacji dotyczących ochrony cennych enklaw leśnych.

Bardzo często występuje konflikt interesów gospodarki leśnej z oczywistymi potrzebami w zakresie rekreacji i funkcji lasu w obszarach aglomeracji i dużych miast. Las podlega gospodarce na podstawie planu urządzenia lasu. Jeżeli plan urządzenia lasu przewiduje wyręb 160 letnich dębów (jak to jest we Wrocławiu), to nawet status lasu ochronnego nie ochroni ich przed tym.

Plan miejscowy Wrocławia uchwalony w 2004r też nie chroni lasu przed wyrębem, gdyż z mocy ustawy plan miejscowy uwzględnia plany urządzenia lasu, które mają odrębną procedurę. Gospodarka leśna zgodna z planami urządzenia lasów prowadzona jest również w terenach projektowanych rezerwatów. W skrajnym przypadku może się okazać, że nie będzie już drzewostanu który objęty miał być ochroną.

Zakaz naruszania powierzchni ziemi zawarty w ustawie o lasach uniemożliwia bez „zgody leśnej” lokalizowanie ujęć wody oraz prozaicznego wkopania sieci wodociągowej – to

poważny problem dla gmin górskich. Realizacja tego typu inwestycji powinna odbywać się za zgodą odpowiednich organów (Nadleśnictwo, Wojewoda) ale nie musi stanowić ustalenia planu. Czasami ze względów technicznych lub np. konieczności ochrony drzewostanu konieczne będzie przesunięcie sieci o 1m a tego przewidzieć w planach się precyzyjnie nie da.

Niejasna jest ranga opracowań dotyczących granicy rolno-leśnej (polno – leśnej). Czy jest to wyłącznie materiał pomocniczy czy ma być obligatoryjnie wprowadzany do planów miejscowych. Jeżeli ma być wprowadzany do planów miejscowych to czy przy sprzeciwie właścicieli nieruchomości może być korygowany i jaki organ o tym decyduje.

Problemy przy konstruowaniu zapisów planów miejscowych budzi brak regulacji odnośnie odległości zabudowy różnego typu od lasu. Istotne jest również tu sprecyzowanie czy odległość ta uzależniona być powinna od powierzchni kompleksu leśnego.

7. OPRACOWANIA - EKOFIZJOGRAFIA

Regulacje prawne

Dotychczasowe regulacje dotyczące sporządzania opracowań ekofizjograficznych nie są wystarczające, gdyż:

- 1) brak jest przepisów wykonawczych dotyczących opracowań ekofizjograficznych na potrzeby studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (jest tylko rozporządzenie dotyczące takich opracowań wyłącznie na potrzeby planów),
- 2) opracowania ekofizjograficzne mogą być sporządzane wg aktualnych przepisów na fragmentarycznych obszarach w różnym czasie, zakresie i problematyce oraz przez różnych wykonawców. Opracowania tak sporządzane w wielu wypadkach nie są spójne i nie służą właściwemu rozpoznaniu warunków środowiska dla potrzeb planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz monitoringu i oceny zmian w środowisku, zachodzących w wyniku zmian zagospodarowania przestrzennego.

Zmiany regulacji prawnych w tym zakresie winny uwzględnić obowiązek sporządzenia opracowania ekofizjograficznego podstawowego dla całych obszarów gmin z uwzględnieniem istotnych powiązań w otoczeniu gminy, ze wskazaniem terenów, dla których ewentualnie celowe może być opracowanie ekofizjograficzne problemowe.

Z punktu widzenia procedury i zakresu ekofizjografii do rozważenia pozostaje problem czy opracowanie ekofizjograficzne powinno być wiązane bezpośrednio z opracowaniem planu zagospodarowania przestrzennego, czy ma być realizowane dla całych gmin czy ich części.

Brak opracowań specjalistycznych

Wprowadzony obowiązek wykonywania opracowań ekofizjograficznych nie zastąpi braku informacji za gromadzenie których odpowiedzialne są poszczególne organy. W Rozporządzeniu Ministra Środowiska z 2002 w sprawie opracowań ekofizjograficznych znajduje się zapis „opracowanie wykonuje się na podstawie badań i pomiarów terenowych” co często jest interpretowane jako konieczność wykonania badań, które zastąpiły by braki w dokumentacjach lub zastępowałyby monitoring stanu środowiska. Oznacza to przerzucenie na gminy obowiązków które kto inny powinien wykonać i których gmina nie jest w stanie wykonać.

Plany i ekofizjografie

W przypadku małych zmian planistycznych (np. kilka działek) można rozważyć czy nie można by dopuścić realizacji opinii ekofizjograficznych lub odstąpić od wymogu ich realizacji (analogicznie, jak w przypadku prognoz).

Wątpliwości budzi konieczność sporządzania opracowań ekofizjograficznych do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Praktycznie rzecz biorąc wszystkie zagadnienia przedstawiane w opracowaniu ekofizjograficznym trzeba

przeanalizować w toku sporządzania studium na etapie uwarunkowań. Obecne rozwiązanie przedłuży czas opracowania studium i zwiększa koszty jego opracowania.

8. OPRAWOWANIA - PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zdarza się, że pracownicy Wydziałów Ochrony Środowiska Urzędów Wojewódzkich żądają w opracowywanych prognozach oddziaływania na środowisko szczegółowości przypisanej raportowi oddziaływania na środowisko. Są to przecież dwa różne dokumenty, opracowywane na różnych etapach i dla innych celów. W prognozie do planów w których określa się przeznaczenie terenu, trudno jest jednoznacznie określić w jaki sposób ustalenia projektu planu wpłyną na np. stan populacji zwierząt. Na tym etapie nie wiadomo bowiem jaka inwestycja powstanie. Dotyczy to w szczególności wpływu na istniejące i projektowane oraz postulowane obszary „NATURA 2000”.

Zakres prognozy skutków ustaleń planu na środowisko, powinien być zracjonalizowany stosownym rozporządzeniem.

9. OPRAWOWANIA - STUDIA OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Brak tych opracowań powoduje, że w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wyznacza się tereny zagrożenia powodziąmi bądź w sposób niewłaściwy, bądź korzysta z nieaktualnych danych, pochodzących z różnych wcześniej sporządzonych opracowań.

Bardzo ważne jest aby w studiach ochrony przeciwpowodziowej uwzględniany był problem istniejącego zagospodarowania oraz obowiązujące wcześniej plany, a także wskazywane kierunki ochrony przed powodzią terenów zabudowanych, a nie tylko wyznaczenie zasięgu terenów zagrożonych.

Wprowadzanie zakazu zabudowy na terenach, w których w obowiązujących planach (lub tych, które utraciły ważność) dopuszczona była zabudowa, jest przerzuceniem na gminy kosztów odszkodowań z tytułu uniemożliwienia dotychczasowego użytkowania terenu lub utraty jego wartości, tzn. kosztów, o których mowa w art. 36 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Skutkować to może nieuchwaleniem planów miejscowych – gminy nie chcą brać na siebie takiej odpowiedzialności.

Brak jest regulacji, które należy stosować w planach zagospodarowania przestrzennego województw, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego sporządzanych na terenach położonych w zasięgu prawdopodobnego zagrożenia powodziowego, dla których nie są dotychczas sporządzone studia ochrony przeciwpowodziowej stosownie do art. 79 ust. 2 Prawa wodnego - z wyznaczonymi obszarami, które mają być uwzględnione w planach i studiach.

10. OPRAWOWANIA DOTYCZĄCE ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI

W planowaniu problem ten jest bardzo poważny a brak dobrych, wiarygodnych materiałów utrudnia sporządzenie dobrych planów. Procedury uzgodnień z organami są utrudnione, ponieważ organy te nie mają danych, które pozwoliłyby na zweryfikowanie zasięgu terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych. Wprowadza się rozwiązania zastępcze, które praktycznie są odesłaniem do dalszych procedur w lokalizacji inwestycji. Konieczne jest aby w ramach zadań służby geologicznej obejmujących prowadzenie centralnego banku danych geologicznych i hydrogeologicznych rzetelnie prowadzone były również rozpoznania zagrożeń ruchami masowymi. Obecnie sytuacja przedstawia się tak, że nawet jeżeli dane są przechowywane np. w Instytucie Geologii to dostęp do nich przekracza możliwości finansowe gmin. Dla potrzeb planowania przestrzennego oraz innych zadań własnych gmin konieczny

jest bezpłatny dostęp do danych o zagrożeniach ruchami masowymi. Jeżeli dostęp bezpłatny nie jest możliwy, to opłaty powinny być symboliczne, a nie przekraczać koszty opracowania planu.

Dostępne materiały na podstawie których można wskazywać tereny zagrożone ruchami osuwiskowymi są mało dokładne tzn. w skali 1:50 000. Plany miejscowe sporządzane są przeważnie w skali 1: 2000 i 1 : 1 000. Ustalanie w planach zasięgu terenów osuwisk oraz terenów zagrożonych ich występowaniem jest co najmniej mało wiarygodne i budzi liczne konflikty w toku procedury sporządzania planów – zarówno na etapie uzgodnień jak i na etapie wyłożenia planu do publicznego wglądu.

11. OPRACOWANIA - INNE

Dane dotyczące występowania złóż.

Występują trudności w uzyskaniu danych, a zasięg złóż powinien być zgodnie z przepisami obowiązkowo uwzględniony w planach i studiach uwarunkowań.

Dane dotyczące występowania stanowisk cennych gatunków roślin i zwierząt.

Brak informacji o ostojach pochodzących od organów ochrony przyrody ogranicza możliwości wprowadzenia tych informacji do ustaleń planów które poprzez swoje ustalenia mogłyby przyczynić się do właściwej ochrony. Są to informacje poszukiwane przez projektantów planów, a nie jest możliwe aby w ramach opracowania ekofizjograficznego np. dla całej gminy wykonano inwentaryzację przyrodniczą.

12. UWAGI MERYTORYCZNE - RÓŻNE

Niejednoznaczne są regulacje Prawa ochrony środowiska, z zakresu problematyki, którą należy uwzględniać w studiach i planach miejscowych (plany zagospodarowania przestrzennego województw są tam pominięte), w szczególności zapis dotyczący zapewnienia warunków utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska m. in. „przez ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi...” (art. 72 ust. 1 pkt 1) w sytuacji, gdy programy nie wpisują się w charakter ustaleń takiego planu i nie mogą być treścią planu, który jest powszechnie obowiązującym przepisem prawa.

Problem obszarów ograniczonego użytkowania

Organy gminy nie posiadają kompetencji w zakresie wyznaczania obszarów ograniczonego użytkowania i nie mogą być finansowo odpowiedzialne za funkcjonowanie obiektów uciążliwych. Jednocześnie konieczne jest uwzględnianie w planach ograniczeń wynikających z przebiegu dróg i lokalizacji obiektów infrastruktury a więc obiektów generujących uciążliwości różnego typu. W toku procedur planistycznych spotyka się czasami wymagania wprowadzenia do planów ustaleń dotyczących obszarów ograniczonego użytkowania do czego zespoły projektowe nie są i nie mogą być upoważnione. Organy, w których kompetencji leży powołanie stref ograniczonego użytkowania, raczej nie spieszą się z wydawaniem tego typu decyzji.

Problem stref ochronnych ujęć wód oraz obszarów ochronnych zbiorników śródlądowych.

Brak wyznaczonych stref ochronnych mimo funkcjonowania ujęć wody uniemożliwia prawidłowe zaprojektowanie zagospodarowania przestrzennego w ich sąsiedztwie.

W stosunku do zbiorników wód podziemnych występują braki zarówno w powoływaniu obszarów ochronnych jak i całkowity brak zaleceń dla gospodarki przestrzennej na obszarach gdzie są one zlokalizowane.

Wprowadzenie tzw. decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych oraz raport nie uprościły sprawy lokalizacji inwestycji. Doprowadziły natomiast do wstrzymania na parę miesięcy prac związanych z infrastrukturą techniczną w gminach.

Decyzja WZ nie musi być (w przeciwieństwie do planu) zgodna ze Studium. Prowadzi to do sytuacji w której gminy nie mają możliwości ochrony przestrzeni otwartej i terenów zielonych w mieście.

Urząd Górniczy podlega MSWiA, a nie Ministerstwu Środowiska. Zmniejsza to kontrolę nad tym co się dzieje ze środowiskiem i ogranicza właściwe ujmowanie zagadnień związanych z zagrożeniami wynikającymi z eksploatacji.

13. UWAGI DOTYCZĄCE WSPÓŁPRACY Z ORGANAMI W TOKU PROCEDUR PLANISTYCZNYCH

Na etapie przystępowania do sporządzania opracowań planistycznych odczuwa się braki wyczerpujących informacji, przekazywanych przez organy właściwe w sprawach z zakresu środowiska przyrodniczego, dotyczących obszaru obejmowanego studium lub planem bądź wskazań gdzie takie informacje można uzyskać albo przekazywane są jedynie informacje o charakterze ogólnym. Na etapie przystępowania do sporządzania planu szczególnie konieczne jest wskazanie przez odpowiednie organy obszarów objętych ochroną prawną z tytułu ustawy o ochronie przyrody lub wskazania możliwości występowania takich obszarów (na podstawie przesłanek) do przeanalizowania w opracowaniu ekofizjograficznym (lub innym dokumencie planistycznym). Chodzi o to, aby w procedurze późniejszego uzgadniania uniknąć nadmiernie przewlekłych dyskusji i konfliktów.

Organy w treści uzgodnień formułują różne warunki (tzw. uzgodnienia pozytywne „pod warunkami...”), bez określenia podstawy prawnej do ich wprowadzenia.

Organy odmawiają uzgodnień bez podania warunków wynikających z przepisów prawa, na jakich uzgodnienie może nastąpić.

W treści uzgodnień narzucane są konkretne zapisy w planie, które naruszają zasady sporządzania planu i nie są zgodne z przepisami szczególnymi.

Konieczna jest współpraca z organami odpowiedzialnymi za poszczególne problemy w trybie sporządzania planu a nie tylko rola kontrolna tych organów.

Poważne utrudnienia w procedurze uzgodnień budzi fakt braku definicji w ustawach lub przepisach wykonawczych licznych potocznie używanych pojęć. Autorzy planów definiują niektóre pojęcia na potrzeby poszczególnych planów co stwarza problemy zarówno na etapie uzgodnień gdzie organy, z którymi uzgadnia się plany, kwestionują poprawność definicji jak i na etapie wydawania pozwoleń gdy starostwo ma kilkadziesiąt planów z różnymi definicjami tych samych pojęć.

Wnioski rolne – leśne

Obserwuje się długi okres oczekiwania na decyzje. Często pojawia się żądanie wyszczególnienia poszczególnych działek objętych wnioskiem rolnym z podaniem ich numerów.

Bardzo często nie ma sporządzonych planów urządzania lasów stanowiących podstawę do sporządzenia wniosków leśnych (gminy sporządzają czasami takie plany na swój koszt choć nie należą to do ich zadań).

14. INNE

Badania informacyjne o środowisku dla potrzeb planowania w tym dane dot. występowania stanowisk cennych gatunków roślin i zwierząt powinny być finansowane z Fund. Ochr. Środowiska.

Informacje dotyczące lasów pochodzące z planów urządzania lasów udostępniane są odpłatnie przy stawkach przekraczających znacznie koszty techniczne udostępnienia podczas gdy Lasy Państwowe powinny być zainteresowane wprowadzeniem tych informacji do planów nie mniej niż gminy.

Brak precyzyjnych regulacji oraz wiarygodnych opracowań, stwarzających rzetelną podstawę dla ustalania w studiach i planach :

- minimalnych wskaźników terenów biologicznie czynnych w poszczególnych kategoriach terenów z uwzględnieniem ich położenia względem obszarów chronionych, terenów leśnych i innych niezbędnych dla zachowania równowagi środowiska,
- zakazu zabudowy na terenach podatnych na ruchy masowe ziemi (szczególnie na osuwiskach).

Raport został sporządzony na podstawie uwag zgłoszonych przez Członków Okręgowych Izb Urbanistów:

Iwona Zięba, Ryszard Pytlowany, Stupczyńska, Jerzy Modlinger, Elżbieta Dydek, Grażyna Korzeniak, Dorota Szlenk - Dziubek, Tomira Łęska-Oleszak, Antoni Pawski.